

Сумњичав према политици идентитета

Тони Цаџи

Пре него што сам напунио двадесет година постао сам, био и престао да будем циониста, марксиста и житељ комуне: није мали подвиг за једног јужнолондонског тинејџера

Напорно сам радио да бих био примљен на Кингс и нисам имао намеру да се одрекнем указане прилике, а поготову не да се посветим животу на њивама. Потпуно неразумевање и нескривени презир које су у кибуцу испољили према мојој одлуци само су ме још више удаљили од демократске теорије и праксе у комунама.

Други подстицај за моје удаљавање био је, свакако, оно што сам доживео у војсци на Голанској висоравни после Шестодневног рата. Тамо сам, на своје изненађење, установио да већина Израелаца нису пресељени савремени социјалисти посвећени пољопривреди, него млади урбани Јевреји, пуни предрасуда, који се од својих европских и америчких панда на разликују углавном по кочперној самоуверености и по томе што им је оружје доступно. Њихов став према недавно побеђеним Арапима запањив ме је, што сведочи о заблудама мојих кибуцких година, а нехајност с којом су предвиђали будућу окупацију арапских територија и успостављање власти на њима ужаснула ме је чак и тада. Кад сам се вратио у кибуц у којем сам живео – Хакук у Галилеји – осећао сам се као странац. У року од неколико недеља спаковао сам кофере и упутио се кући. Две године касније, 1969, вратио сам се тамо са својом девојком да бих видео шта је од свега остало. Приликом посете кибуцу Маханаим срео сам Урија, некадашњег колегу берача поморанџи. Не потрудивши се да покаже да ме је уопште приметио, а још мање да ме на уобичајени начин поздрави, Ури

је прошао испред нас, а онда застао само да би ме упитао: „Ma ата oseah kan?” – „Шта ћеш ти овде?” Стварно, шта ћу?

Не мислим да сам те године узалудно или погрешно провео. Ако ништа друго, оне су ми подариле складиште сећања и донекле вредније поуке од оних које бих можда стекао да сам ту деценију проживео сагласно склоностима своје генерације. У време кад сам отишао на Кембриџ био сам већ искусио – и водио – идеолошки покрет с каквим су се моји вршњаци сретали само у теорији. Знао сам шта значи бити неко ко „верује” – али сам знао и каква се цена плаћа за тако свесрдно поистовећивање с покретом и безрезервну оданост. Пре него што сам напунио двадесет година постао сам, био и престао да будем циониста, марксиста и житељ комуне: није мали подвиг за једног јужнолондонског тинејџера.

Зато сам, за разлику од многих својих вршњака на Кембриџу, био имун на одушевљење Новом левицом и њену заводљивост, а поготову на њене радикалне огранке: маоизам, гошизам, тијермондизам... Из истог разлога нису ме могле нимало надахнути ни догме, омиљене међу студентима, о антикапиталистичком преображају, а још мање зов сирена марксистичког феминизма и сексуалне политике уопште. Био сам – и остао – сумњичав према политици идентитета у свим облицима, нарочито оној која јеврејство ставља изнад свега. Раднички ционизам учинио је да, можда малчице прерано, постанем универ-

залистички оријентисан социјални демократа – та ненамерна последица ужаснула би моје израелске учитеље да су пратили моју каријеру. Али наравно да нису. Био сам изгубљен за ствар и, према томе, практично „мртав”.

Према мишљењу теоретичара књижевности Ренеа Жирара, ми почињемо да чезнемо за онима које други воле па их на крају и заволимо. Не могу то да потврдим из личног искуства – ја сам у прошлости узалудно чезнуо за стварима и женама које су ми очито биле недостатне, а нико други није на њих обраћао посебну пажњу. Ипак, постоји сфера мог живота у којој би се, наизглед невероватно, Жирарова теорија миметичке жеље могла савршено прилагодити мом искуству: ако под „миметичким” мислимо на узајамност и симетрију, а не мимикрију и надметање, могу да потврдим уверљивост његове претпоставке. Ја волим возове и они су ме, за узврат, увек волели.

Шта то значи да ме возови воле? Љубав је, чини ми се, стање у којем је неко оно што јесте на начин који га највише задовољава. Ако вам то звучи парадоксално, сетите се Рилкеове поруке: љубав се огледа у томе што вољенима остављате простор да буду оно што јесу и истовремено им дајете сигурност у којој то „ја” може да буја. Као дете, увек сам се осећао негодно и помало спутано у друштву других људи, нарочито моје породице. Усамљеност је била блажено стање, али нисам је могао лако постићи. Бивствовање је за мене увек било на-

пето – где год сам се налазио требало је нешто урадити, некоме угодити, неку дужност испунити, нека улога није била добро одиграна: нешто је било погрешно. Настајање, с друге стране, било је олакшање. Никад нисам био тако срећан као кад сам ишао некуда сам, и што ми је више времена требало да тамо стигнем, то боље. Ходање ми је причињавало задовољство, возња бицикла уживање, путовање аутобусом било ми је забавно. Али воз је био прави рај.

Никад нисам покушао да објасним то родитељима и пријатељима па сам морао да измишљам циљеве: места која желим да посетим, људе које желим да видим, ствари које би требало да урадим. Све саме лажи. У оно време дете је могло безбедно да путује јавним превозом већ од седмеседамне године и ја сам се још као мали дечак упуштао у усамљеничке походе подземном железницом по Лондону. Мој циљ, ако сам га уопште имао, био је да пређем целу мрежу, од терминала до терминала, и ту амбицију скоро да сам остварио. Шта сам радио кад бих стигао на крај линије, у Ешвер или можда Онгар? Сишао бих, прилично детаљно проучио станицу, обазирао се око себе, купио бајат сендвич Лондонског транспорта, газирани сок... и сео у следећи метро који је ишао назад.

Наставиће се

Књигу Тонија Цаџа „Колиба сећања” у издању предузећа „Yes-Pro” можете купити у књижарама или поручити: тел. 011/391-08-04, e-mail: office@yes-pro.com